

Cinc claus per entendre el creixement de Compromís al País Valencià

La coalició Compromís s'enfronta a les eleccions espanyoles amb la voluntat de mantenir la tendència de creixement continuat dels darrers anys. Ferma defensora d'una veu pròpia valenciana, es reivindica com l'únic partit valencià no sucursalista. De fet, quedar-se sense grup propi al Congrés després dels comicis del 20 de desembre, tal com havia pactat amb Podem, va portar-la a abandonar el grup del partit de Pablo Iglesias per passar al mixt. Ara repeteix coalició amb la suma d'Esquerra Unida del País Valencià (EUPV) sota la marca A la Valenciana.

Jordi Pascual / @Jordipasmol

La coalició Compromís s'enfronta a les eleccions espanyoles amb la voluntat de mantenir la tendència de creixement continuat dels darrers anys. Ferma defensora d'una veu pròpia valenciana, es reivindica com l'únic partit valencià no sucursalista. De fet, quedar-se sense grup propi al Congrés després dels comicis del 20 de desembre, tal com havia pactat amb Podem, va portar-la a abandonar el grup del partit de Pablo Iglesias per passar al mixt. Ara repeteix coalició amb la suma d'Esquerra Unida del País Valencià (EUPV), sota la marca A la Valenciana. Segons les enquestes, aquesta coalició pugnarà amb el PP per esdevenir primera força. I un [sondeig](#) publicat ahir al diari 'Levante' situa Compromís com a segon partit a les Corts Valencianes, per davant del PSPV-PSOE. Però com sorgeix Compromís i quines són les claus per entendre un dels grans fenòmens de la política valenciana dels últims anys? CRÍTIC les detalla a fons.

Des de la fundació de Compromís el 2010, el [creixement electoral ha estat continuat](#). En les eleccions municipals del 2007 els partits que ara formen la coalició van aconseguir 307 regidors. El 2011, els primers comicis sota la nova marca, van arribar a 384, que gairebé es van duplicar el 2015 amb 733 i l'alcaldia de València, assolida després de ser segona força i de rebre el suport del PSPV i de València en Comú. **A banda de la capital, té 83 alcaldies** -algunes de mig mandat per pactes de govern-, amb ciutats mitjanes importants com Sagunt, Manises, Catarroja, Altea, Alzira i Oliva, i també governa en petits pobles com Manuel, Senyera, Foios i Agres.

Al País Valencià, les eleccions autonòmiques coincideixen amb les municipals. El 2007, EUPV, el Bloc Nacionalista Valencià i els Verds del País Valencià van compartir candidatura amb un prototip de la futura coalició, Compromís pel País Valencià. Van ser tercera força, amb set diputats. El 2011, ja com a Compromís i sense EUPV, la candidatura va mantenir la tercera posició, amb sis escons. El 2015 van créixer fins als 19 escons, empassant-se EUPV. Van passar d'un 7,37% dels vots el 2011 a un 18,71% el 2015, a dos punts del PSPV. Ara comparteixen govern amb els socialistes gràcies al suport de Podem en la investidura.

Les eleccions espanyoles sempre han estat més complexes per als partits sense estructura estatal. El 2008, el Bloc, Iniciativa i els Verds, les tres potes de la coalició, van compartir candidatura. Tot i quedar en la quarta posició, només van aconseguir un 1,09% dels vots i es van quedar sense

representació. El 2011 van guanyar gairebé 100.000 votants, aconseguint un 4,86% i una cinquena posició. El resultat els va significar un representant, el primer diputat valencianista des de la II República. En les darreres europees també van aconseguir un eurodiputat.

El 20-D, amb el pacte amb Podem, van aconseguir nou diputats i un 25,28% dels vots, cinc punts per sobre del PSPV. Dels nou, quatre eren de Compromís, els quals, posteriorment, van abandonar el grup de Podem per anar al mixt en no haver aconseguit grup propi. El 26-J compartiran candidatura amb Podem i EUPV.

Crisi interna per la relació amb Podem

La lluita contra la corrupció ha situat la coalició, i especialment Mónica Oltra, com un model de nova política. Molts mitjans van comparar la líder de Compromís amb Ada Colau i Manuela Carmena com a dones de la nova esquerra. Fins i tot, l'alcaldia de Joan Ribó a València s'ha situat mediàticament en l'òrbita de Podem, tot i que aquesta formació va participar en les municipals amb València en Comú, que té només dues de les deu tinences d'alcaldia.

El creixement de Podem a escala estatal i la tendència ascendent de Compromís feien que una part de la militància de totes dues formacions veiés amb bons ulls una possible confluència. L'acord es va materialitzar per a les eleccions generals del 20 de desembre sota la marca Compromís-Podem-És el Moment. La participació era d'un 50% per a cada formació. En ser una coalició, Compromís deixava un 30% per al Bloc, un 17,5% per a Iniciativa i un 2,5% per als Verds.

Però l'acord amb Podem, defensat especialment per Iniciativa, no va ser senzill. El Bloc va fer una consulta interna a la militància al setembre i [el no va guanyar per un 75% dels vots amb un 51% de participació](#). La tensió interna estava servida perquè les dues altres branques de la coalició eren favorables al pacte. Les negociacions, malgrat tot, van continuar.

Això va portar el Bloc a [convocar un altre referèndum al novembre](#) en què els militants havien d'elegir entre dues opcions: presentar-se com a Compromís liderant una plataforma valenciana o participar com a Bloc en les eleccions. Aquesta vegada va guanyar la primera opció, amb un 75,6% dels vots i menys participació, un 42%.

Resultat del referèndum obert a la militància sobre pactes i estratègies electorals de cara a les eleccions generals pic.twitter.com/bwn0QDbFk8

— BLOC (@infoBLOC) [3 de novembre de 2015](#)

Però, **fins i tot amb el pacte fet, les tensions van continuar.** Després del gran èxit electoral d'esdevenir segona força, no es va materialitzar un dels acords bàsics del pacte, tenir grup parlamentari propi. Tot i que amb 9 diputats i un 25% de vots superaven els límits legals per tenir-lo, el PP, el PSOE i C's a la Mesa del Congrés van negar, apel·lant al Reglament, que les coalicions territorials de Podem es conformessin en grups diferenciats.

El bloqueig va portar els [quatre diputats de Compromís a intentar conformar un grup propi; però, de nou](#), la Mesa ho va desestimar. Tots quatre van anar a parar al grup mixt mentre que Podem, En Comú Podem i En Marea van acabar en un mateix grup. Malgrat tot, el 26-J Compromís torna a compartir candidatura amb Podem, però ara també s'hi suma EUPV.

L'estructura i els orígens, la unió de tres partits

Compromís és format pel Bloc Nacionalista Valencià, Iniciativa del Poble Valencià i VerdsEquo. També hi donen suport altres persones i formacions com Estat Valencià, partit que defensa la creació d'una república valenciana independent. En l'[executiva nacional](#) hi participen sis representants del Bloc, sis d'Iniciativa i dos dels Verds. També hi figuren dos adscrits, un representant dels joves i sis d'institucions. L'òrgan màxim és el Consell Nacional, amb alcaldes, diputats, representants locals i dels partits.

El Bloc és un partit que va néixer el 1998 com una federació. És l'organització més vella de les tres que participen en Compromís. Els tres corrents que es van ajuntar per conformar-lo són Unitat del Poble Valencià, el Partit Nacionalista Valencià i Nacionalistes d'Alcoi. També hi participaven independents. Tots tenen en comú la reivindicació nacional del País Valencià. **Són defensors de la unitat lingüística i cultural dels Països Catalans.** En diferents comicis previs a la creació de Compromís, van anar de la mà dels Verds.

Avui dia són la pota més forta de Compromís. El periodista **Vicent Partal** considera que, malgrat un creixement més ampli per l'esquerra que pel nacionalisme, el Bloc manté un paper central. "Han tingut una gran habilitat amb el pacte amb Podem", apunta. Creu que la crisi entre tots dos partits ha servit perquè la coalició prengué volada a escala estatal, gràcies, en gran part, a la voluntat de la vessant nacionalista de tenir una veu pròpia.

Iniciativa és el segon partit més important de la coalició, tot i que darrerament ha aconseguit més protagonisme gràcies a Mónica Oltra, després de pactar amb Enric Morera (Bloc) per encapçalar la llista de les autonòmiques. **Es va fundar el 2007 com a escissió d'EUPV**, fomentada pel corrent intern Esquerra i País. Manté relació amb Iniciativa per Catalunya Verds i IniciativaVerds -dins de Més per Mallorca- en el marc de l'**Institut Triangle de la Mar Blava**, que agrupa partits ecosocialistes de tots els Països Catalans.

L'exdiputat d'ICV al Parlament català Jaume Bosch, membre de l'Institut, explica que fins en aquell moment depenien de la Fundació Nous Horitzons, però "ara hem decidit crear una entitat autònoma amb presència igualitària de tots els territoris i que fins i tot pugui ser reconeguda a França, Itàlia i Andorra". La branca valenciana va començar les seves relacions amb el Triangle de la Mar Blava com a Esquerra i País a EUPV. "En establir l'acord amb el Bloc que va donar lloc a Compromís, les relacions del Triangle, del qual forma part exclusivament IdPV, es van obrir també a la col·laboració amb Compromís", apunta.

Es diferencien de les idees d'ERC o de la CUP, segons Bosch, perquè creuen que "els anys han definit realitats polítiques i institucionals diferents, que podran esdevenir o no nació en funció de la voluntat expressada per la població de cada un dels territoris". Assegura que això ha permès que el Triangle de la Mar Blava fos un èxit: "Sense la seva activitat no s'entendrien avui les confluències de Catalunya, del País Valencià i de les Illes".

Els VerdsEquo és el resultat de les transformacions i divisions de l'ecologisme i de l'esquerra al País Valencià. Reben aquest nom des del 2014, quan els Verds-Esquerra Ecologista del País Valencià, que ja participava en Compromís, va decidir pactar amb Equo per ser l'organització valenciana en clau federal d'aquesta formació. De fet, Esquerra Ecologista del País Valencià, que es va fundar el 2004, era una escissió d'Els Verds del País Valencià, com a part de la federació de Los Verdes. L'altra banda d'aquella escissió continua en marxa i el 20-D es va presentar conjuntament amb EUPV i ERPV amb la candidatura Ara, País Valencià.

El Bloc, Iniciativa i, en aquell moment, Verds-Esquerra Ecologista van formar Compromís al gener del 2010 per presentar-se a les eleccions locals i autonòmiques de l'any següent. És una coalició estable amb estatuts i organigrama propis que deixa autonomia a cadascuna de les

formacions que hi participen. [En el manifest fundacional](#) accepten diferències, però en el marc d'un projecte comú: "Venim de tradicions polítiques diferents, però hem apostat per la voluntat de cooperació, la gestió de la pluralitat i el respecte a les diferències. Per damunt de les diferències ens uneix una visió compartida del País Valencià que volem".

Més enllà de les formacions que participen en Compromís, hi ha persones que s'hi sumen directament, a la coalició. Per tal de tenir una organització, tots els militants no adscrits formen part de Gent de Compromís. Tot i que sobre el paper hi ha tres partits, aquest col·lectiu funciona, a la pràctica, com una quarta pota.

La periodista valenciana **Amàlia Garrigós** apunta que "som en la fase d'agranar les deixalles de l'invaluable femer que ens ha deixat en herència l'hegemonia absolutista del PP durant dues dècades". **És en aquest marc en què la coalició es fa forta, com a resposta als governs populars i a la corrupció.** Amb el creixement de l'esquerra creu que "es treballa discursivament per un canvi de mentalitat i de regeneració democràtica que marquen un abans i un després de les polítiques de fastos, obres faraòniques i infraestructures inútils".

L'estructuració territorial de la coalició és per comarques. Al País Valencià no existeixen els consells comarcals, malgrat ser prevista alguna cosa semblant a l'Estatut, i per això les comarques resulten realitats culturals sense una institució política. Hi ha alguns municipis que s'han agrupat en mancomunitats i, fins i tot, aquest any [ha renascut el Consorci de les Comarques Centrals](#), defensat, entre d'altres, per Compromís.

Valencianistes i indefinits sobre la independència i els Països Catalans

Compromís s'autodefineix com una força valencianista, però **la diversitat interna fa que no tingui un posicionament clar en l'eix nacional.** Què significa valencianisme? Creuen en els Països Catalans? Volen la independència? Mónica Oltra, vicepresidenta i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives a la Generalitat Valenciana i la cara més visible de la formació, insisteix que Compromís no és independentista, sinó federalista.

No soy independentista, creo en las personas y no en las banderas, y ni [@compromis](#) lo es, proponemos federalismo pic.twitter.com/DThP0HrqvI

— Mónica Oltra Jarque (@monicaoltra) [26 d'abril de 2016](#)

Tot i així, no hi ha consens. Només cal veure les banderes que hi ha en actes de Compromís, **des d'estelades fins a banderes republicanes, passant per tot tipus de banderes valencianes** que representen branques diferents del valencianisme polític. En els estatuts conjunts no s'hi marquen les línies polítiques i en el manifest tampoc no hi apareix cap esment.

De fet, els corrents més sobiranistes de la coalició, principalment del Bloc, han criticat Oltra per les mostres fermes d'un posicionament polític federalista. Fins i tot, van recriminar que la líder reivindicés el seu nom en castellà davant dels mitjans, "Mónica" amb accent tancat, perquè Compromís, abans d'arribar al govern, havia anunciat algun acte amb cartells i publicacions en espais web d'agrupacions locals amb l'accent obert.

El sociòleg valencià **Vicent Flor**, autor de llibres com 'Noves Glòries a Espanya o Societat Anònima,

els valencians, els diners i la política', que, a més, va ser membre de l'executiva del Bloc entre el 2000 i el 2003, explica que "pel que fa a la qüestió nacional, **el Bloc és clarament sobiranista, però dins de Compromís també existeixen sectors federalistes**". El mateix passa amb les sensibilitats dins de l'esquerra. "Hi ha alguns militants que difícilment podríem encabir-los en l'esquerra", argumenta, "però això no lleva que l'esquerra, el valencianisme i la regeneració democràtica són els tres gran eixos que, combinats, han dut a l'èxit de Compromís".

De les tres potes de la Coalició, només el Bloc fa un esment clar del marc nacional i de l'aspiració política [en els seus estatuts](#): "L'assoliment de la plena sobirania nacional del poble valencià i la seua plasmació legal mitjançant una Constitució valenciana que contemple la possibilitat d'una associació política amb els països amb els quals compartim una mateixa llengua, cultura i història". Sense referència directa als Països Catalans, plantegen una associació política amb la resta de territoris catalanoparlants.

Iniciativa, per la seva banda, [centra els seus estatuts](#) a prendre els valors d'allò que ara s'anomena 'nova política'. No planteja cap canvi de marc nacional i, de fet, en els seus objectius no defuig l'actual estructura territorial: "Iniciativa del Poble Valencià aposta per contribuir democràticament a la determinació de la política local, autonòmica, estatal i europea". Oltra, en un acte a 'Vilaweb', va dir que la batalla dels símbols està perduda i per això la seva formació no empra el terme Països Catalans tot i que accepta que té companys que l'utilitzen en actes interns.

Partal no s'estranya de les declaracions d'Oltra: "No té sentiment nacionalista; podríem dir que se sent còmoda a Espanya". Ara bé, "a vegades es passa", diu amb referència a la reivindicació del seu nom amb l'accent tancat. Això, segons el periodista, no significa que el seu discurs d'esqueres no tingui una valencianitat assumida.

[VerdsEquo no fa esment enlloc dels seus estatuts](#) d'un projecte nacional. De fet, es defineixen com a part d'Equo a escala estatal amb autonomia pròpia. Deixen la realitat nacional en l'àmbit cultural: "Col·laborarà en la recuperació i desenrotllament de la personalitat cultural, lingüística i social del País Valencià".

Obertament independentista és Estat Valencià, una formació que es va sumar a Compromís de ple dret el 2013. És un partit petit que aposta per una república valenciana, té com a símbol l'estelada i fins i tot ha creat un avantprojecte de Constitució valenciana. Conjuntament amb Esquerra Valenciana i alguns independents, ha fomentat la creació del [Pol Independentista d'Esqueres](#) dins de la coalició.

La reivindicació nacional al País Valencià està en disputa amb el regionalisme, l'anomenat 'blaverisme', que arriba a negar la unitat lingüística i cultural dels Països Catalans. "Compromís ha optat per fer política tot evitant donar arguments a la reobertura del front anticatalanista", valora Flor; "dit això, és obvi que el creixement de la coalició ha sigut resultat d'una major transversalitat del valencianisme".

Estendard contra la corrupció i el PP

El creixement electoral de Compromís s'ha cuit al ritme que el PP perdia força a les institucions valencianes. **Els anys amb Francisco Camps com a president de la Generalitat van ser clau en el reconeixement popular de la formació**. Va ser l'època en què Mònica Oltra va guanyar presència en la política valenciana gràcies, en part, a la seva denúncia constant a través de samarretes. Un vestuari crític que li va costar l'expulsió en una sessió plenària de les Corts Valencianes quan Alberto Fabra ja havia arribat a la presidència.

La coalició a l'oposició va fer una tasca continuada de denúncia dels grans esdeveniments i construccions impulsades pels governs populars. **Va agafar la bandera de la reivindicació d'un finançament just per al País Valencià** que ara totes les forces polítiques defensen i va ser insaciable en la crítica a la contractació d'amics i familiars de càrrecs i als presumptes casos de corrupció, especialment el 'Gürtel'.

Però la tasca del bipartit és més complexa, segons Garrigós: "L'endeutament de la Generalitat és elevadíssim i el sistema de finançament insuficient per a les despeses. La conjuntura econòmica del territori és complexa amb mig milió de valencians sense treball. Hi ha dificultats per a disminuir aquesta alarmant xifra perquè tot el teixit productiu que existia ha desaparegut".

Alhora, tenen la tasca de refer les desfetes populars. Garrigós, que havia treballat a RTVV, ho exemplifica amb el tancament d'emissions de la televisió i ràdio públiques valencianes: "En novembre farà tres anys de l'apagada. Eixe fet va suposar ferir de mort els mitjans en llengua pròpia i des d'aleshores els valencians estem desconnectats. No hi existim més enllà de les desconnexions de les cadenes generalistes estatals".

Ara bé, Compromís no era l'únic partit a l'oposició que va fer crítica a les polítiques dels governs de Camps i de Fabra i a la corrupció. De fet, **EUPV també ha facilitat que es coneguin trames corruptes**. La més coneguda i mediatitzada en el darrer any, la que va acabar amb la vida política d'Alfonso Rus [arran d'una gravació en què l'expresident de la Diputació de València comptava diners per milers](#). Però **socialment Compromís va tenir més reconeixement** i en les passades eleccions autonòmiques EUPV es va quedar sense representació, mentre que la coalició valencianista la va triplicar. Partal diu que el preu que ha pagat EUPV, que també ha treballat en la reivindicació nacional, és injust i respon a una major presència mediàtica de Compromís.

L'Acord del Botànic, que va materialitzar el govern amb els socialistes, recollia diversos punts hereus de la lluita conjunta en contra de la corrupció que havien fet a l'oposició. Entre aquests punts, evitar les 'portes giratòries', [crear una oficina antifrau](#) i una Llei valenciana de transparència. La majoria de mesures encara no estan implementades tot i que, segons la coalició, [s'hi està treballant](#).

Ara, amb les tasques de govern, tenen el repte de mantenir la coherència. 'El Mundo' va publicar una notícia a mitjan abril en què s'insinuava un [presumpte cas de col·locació de familiars com a càrrecs que ha despertat crítiques dins de la coalició](#). **Es tracta de la família d'un dels fundadors d'Iniciativa, Pasqual Mollà**. La seva filla Mireia Mollà és diputada autonòmica i regidora de Relacions Institucionals a Elx. La seva altra filla, Cristina Mollà, treballa a la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació com a personal eventual. Finalment, el seu fill, Lluís Mollà, és assessor de la senadora Dolors Pérez.

Ben ubicat en les noves bosses de votants

El creixement de Compromís i d'altres forces que plantegen la regeneració democràtica demostra que alguna cosa s'ha mogut als eixos ideològics característics de la política valenciana. Ara bé, és complex conèixer dades referents només al País Valencià, ja que no existeix un equivalent valencià al Centre d'Estudis d'Opinió de Catalunya.

El polític i secretari d'organització del Bloc de València, que, a més, va dirigir la campanya de Compromís en les generals, **Amadeu Mezquida**, explica en diversos articles publicats a la Fundació Nexa que la política valenciana sempre s'ha caracteritzat per un únic eix, el dreta-esquerra. Aquesta lògica justificaria les hores baixes de Compromís, que, malgrat estar a l'esquerra, no era capaç de

diferenciar-se amb força d'EUPV o del PSPV.

Ara bé, **l'eclosió del segon eix arreu de l'Estat, l'anomenat 'statu quo'-regeneració, va permetre que tant Compromís com Podem guanyassin pes.** És el moment en què el PP comença a perdre tirada i el PSPV no és capaç d'aprofitar-ho. El manteniment d'una gran part de l'electorat a l'entorn dels populars podria significar, segons el politòleg, una polarització de la política valenciana entre l'esquerra regeneracionista -on estaria Compromís- i la dreta defensora de l'"statu quo".

Però el gran èxit de la seva formació l'atribueix a l'eclosió, per primer cop amb força, del tercer eix, equiparable al nacional a Catalunya. **Compromís és l'única força d'arrel valenciana que, a més, defensa el valencianisme polític.** Encara amb el debat intern entre les forces que la conformen, aquesta característica és clau diferenciadora de la resta de formacions i determinaria [la creació d'un sistema de partits valencià diferenciat del de la resta d'Espanya](#). Si es consolida el tercer eix, Compromís podria passar a ser el partit de referència de la política valenciana, com una mena de BNG a Galícia.

Flor, que no s'atreveix a dir que el País Valencià té un sistema polític propi, apunta al canvi de tendència: "Per culpa de la barrera electoral del 5% a nivell de País Valencià (per tenir representació a les Corts Valencianes les candidatures han d'aconseguir un 5% dels vots, mentre que a la resta de parlaments autonòmics és d'un 3%), durant moltes legislatures el Parlament valencià s'assemblava al castellanolleonès. La irrupció de Compromís, sense dubte, ha valencianitzat la política i ha contribuït a una major diversitat política que en el camp estatal".

El tercer eix ja el va explicar el sociòleg de la Universitat d'Alacant Lluís Català a la [revista 'Treballs de Sociolingüística Catalana'](#) per fer una correlació entre llengua i ideologia al País Valencià. En l'article relaciona el marc nacional amb l'eix dreta-esquerra i dibuixa una línia que va de l'esquerra que té els Països Catalans com a referència nacional a la dreta que en nega fins i tot els vincles culturals. En el recorregut de la línia se situarien les principals ideologies del sistema de partits valencià.

D'esquerra a dreta i de referència nacional dels Països Catalans a la negació, trobaríem l'independentisme catalanista, el fusterianisme, el federalisme, la quarta via entre federalisme i autonomisme, l'autonomisme, el blaverisme moderat i l'anticatalanisme de caràcter feixista.

Seguint la lògica dels tres eixos, Compromís s'autobica, prenent la descripció de Mezquida, **a l'esquerra, la regeneració i el fusterianisme.**

"Compromís és una coalició de partits en la qual existeixen sensibilitats distintes. Si férem una mitjana dels militants, jo crec que se situaria clarament en l'esquerra, el valencianisme i la regeneració, però una mitjana sempre amaga la diversitat", clou Flor. **La consolidació de tots tres eixos serà clau per al creixement i manteniment de Compromís com un actor polític de primer ordre** al País Valencià i indispensable per arribar al 'sorpasso' del PP en les properes eleccions espanyoles.